

RIGSREVISIONEN

Rigsrevisionens notat om beretning om

viden fra puljer på socialområdet

revision
revision

revision

Februar 2018

Vedrører:
Statsrevisorernes beretning nr. 6/2017 om viden fra puljer på socialområdet

Børne- og socialministerens redegørelse af 19. januar 2018

13. februar 2018

RN 301/18

1. Rigsrevisionen vurderer i dette notat de initiativer, som børne- og socialministeren har iværksat og vil iværksætte som følge af Statsrevisorernes bemærkninger og beretningens konklusioner.

KONKLUSION

Børne- og socialministeren tager Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger til efterretning. Ministeren konstaterer, at Statsrevisorerne og Rigsrevisionen har rejst en række relevante kritikpunkter, som Børne- og Socialministeriet har truffet foranstaltninger for at udbedre.

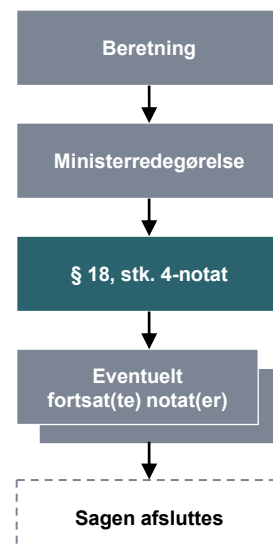
Børne- og socialministeren er meget enig i, at det er vigtigt, at socialpolitikken er vidensbaseret, og finder det utilfredsstillende, at der ikke i højere grad, end det har været tilfældet, er blevet målt effekt af de midler, der bruges på sociale indsatser og udviklingen af samme. Ministeren understreger samtidig, at det er vigtigt, at Børne- og Socialministeriet har et fokus, der er bredere end effektmåling af borgerrettede indsatser, når ministeriet skal sikre en vidensbaseret socialpolitik. Rigsrevisionen er enig i ministerens betragtninger om, at vidensbaserede samarbejdsmodeller, organisationsformer og styringsredskaber udgør en vigtig del af en vidensbaseret socialpolitik. Rigsrevisionen finder det positivt, at ministeren har en målsætning om at udvikle flere metoder og indsatser med dokumenteret effekt.

Rigsrevisionen finder Børne- og Socialministeriets indsats for at sikre, at individdata fra puljerne bliver gemt hos Danmarks Statistik, tilfredsstillende og vurderer, at denne del af sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer denne konklusion på følgende:

- Socialstyrelsen er ved at rette op på den manglende lagring af data hos Danmarks Statistik. Dette arbejde vil snarest være tilendebragt.
- Socialstyrelsen vil fremadrettet sikre, at relevante data bliver lagret hos Danmarks Statistik, når der er et lovligt formål hermed.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- Børne- og Socialministeriets arbejde med at udmønte en større andel af puljer, der skal give viden om effekt
- Børne- og Socialministeriets arbejde for at sikre, at der for effektpuljer efter afprøvningsfasen er dokumenteret viden om effekt
- Børne- og Socialministeriets arbejde for at gøre ministeriets forhandlingsoplæg med puljeforslag til satspuljeaftalen mere gennemsigtigt, så det bedre understøtter prioritering af puljer, der giver viden om effekt
- Børne- og Socialministeriets indsats for på systematisk vis at samle viden fra pulje-evalueringer, herunder sikre, at Vidensportalen giver aktuel viden om, hvad der virker på socialområdet.

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i november 2017 en beretning om viden fra puljer på socialområdet. Beretningen handlede om Børne- og Socialministeriets indsats for at opbygge viden, herunder viden om effekt, der viser, om ministeriets projektpuljer lever op til deres formål om at støtte udsatte borgere. Disse projektpuljer er for størstedelens vedkommende finansieret af satspuljen. Ministeriet udmøntede i perioden 2012-2017 i gennemsnit 11 % af satspuljemidlerne som effektpuljer, som er puljer til udvikling af sociale metoder, der er velbeskrevne, omkostningseffektive og har dokumenteret effekt.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, fandt de, at Børne- og Socialministeriet ikke i tilstrækkelig grad har sikret, at effektpuljerne lever op til hensigten om at skabe viden om effekten af sociale indsatser. Statsrevisorerne fandt det utilfredsstillende, at ministeriet ikke har etableret et overblik og på systematisk vis opsamlet viden om, hvilke sociale indsatser der virker.

4. Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Gennemgang af børne- og socialministerens redegørelse

Puljer, der skal give viden om effekt

5. Statsrevisorerne bemærkede, at Børne- og Socialministeriet har udmøntet relativt få puljer, som skal give viden om effekt.

Det fremgik også af beretningen, at Børne- og Socialministeriet i perioden 2012-2017 i gennemsnit blot udmøntede 11 % af midlerne fra satspuljen som effektpuljer. Rigsrevisionen anbefalede, at ministeriet kan gøre det til en fast praksis, at en minimumsprocent af ministeriets puljeforslag er effektpuljer.

6. Børne- og socialministeren er enig i, at socialpolitikken skal være mere vidensbaseret, og at denne målsætning indebærer et behov for at udvikle flere metoder og indsatser med dokumenteret effekt. Ministeren oplyser, at der med de seneste satspuljeaftaler er blevet iværksat tiltag for at udvikle virksomme metoder og indsatser på socialområdet. Fx er der med satspuljeaftalen for 2017 iværksat et udviklings- og investeringsprogram, der årligt skal finansiere udvikling af indsatser for grupper af udsatte voksne mfl. med effekt for den enkelte borger. Ministeren vil i sin dialog med de politiske partier fortsat styrke fokus på udviklingen af en mere vidensbaseret socialpolitik, herunder brugen af effektvurderinger, hvor det er relevant, bl.a. i forbindelse med de årlige satspuljeaftaler. Ministeren oplyser videre, at Børne- og Socialministeriet i 2017 udarbejdede *Strategi for udvikling af sociale indsatser*. Strategien skal understøtte, at hjælpen til socialt udsatte og mennesker med handicap bygger på viden om, hvad der virker. Med strategien tager udviklingen af indsatser på socialområdet også udgangspunkt i lovende praksis i kommunerne, og Socialstyrelsen har udviklet en typologi til at identificere lovende praksis. Kernen i strategien er en fasemodel, der beskriver, at effektpuljer fremadrettet skal gennemløbe en screeningsfase, en modningsfase, en afprøvningsfase og en udbredelsesfase.

Endelig pointerer børne- og socialministeren, at vidensbaseret socialpolitik ikke kun drejer sig om borgerrettede metoder, men også om at udvikle og udbrede vidensbaserede samarbejdsmodeller, organisationsformer og styringsredskaber.

7. Rigsrevisionen finder det positivt, at børne- og socialministeren har iværksat tiltag for at udvikle virksomme metoder og indsatser, der skal medvirke til en mere vidensbaseret socialpolitik. Rigsrevisionen erklærer sig enig i ministerens betragtninger om, at vidensbaserede samarbejdsmodeller, organisationsformer og styringsredskaber udgør en vigtig del af en vidensbaseret socialpolitik. Rigsrevisionen finder samtidig, at dette arbejde ikke mindsker behovet for at udvikle borgerrettede metoder med en påvist effekt. Rigsrevisionen vil fortsat følge Børne- og Socialministeriets arbejde med at øge andelen af puljer, som skal føre til viden om effekt.

Evalueringer af effektpuljer

8. Statsrevisorerne bemærkede, at ingen af de evalueringer af effektpuljer, som Rigsrevisionen har gennemgået, lever op til gængse præmisser for effektmåling. Der er dog gode eksempler på effektmåling blandt Børne- og Socialministeriets andre puljer.

Det fremgik således af beretningen, at selv om effektmåling på socialområdet kan være vanskeligt, findes der gode eksempler, som skaber vigtig viden. Der findes både eksempler på evalueringer, der dokumenterer, at den afprøvede indsats har haft en positiv effekt, og eksempler på, at indsatsen kan forringe situationen for de udsatte borgere, der modtog indsatsen.

9. Børne- og socialministeren finder det bemærkelsesværdigt, at ingen af de gennemførte evalueringer af effektpuljer i Rigsrevisionens stikprøve lever op til de anvendte kriterier for effektmåling. Ministeren oplyser, at Børne- og Socialministeriet bør sigte mod, at alle metoder, som indgår i den nationale metodeudvikling (effektpuljer), bliver vurderet i forhold til deres effekt for borgerne.

Børne- og socialministeren oplyser desuden, at den nye strategi for udvikling af sociale indsatser betyder, at effektpuljer i afprøvningsfasen vil blive effektmålt, hvis der ikke allerede findes dokumenteret effekt for indsatsen, og når den viden, man kan opnå, står i rimeligt forhold til de resurser, der skal anvendes på effektmålingen. Endelig oplyser ministeren, at Socialstyrelsen har oplyst, at styrelsen fremadrettet vil have yderligere fokus på bedst muligt at understøtte udvikling af viden om effekt. Socialstyrelsen har i den forbindelse bekræftet, at styrelsen for puljer, der skal effektmåles, vil sikre et design, der bedst muligt understøtter viden om effekt.

10. Rigsrevisionen finder det positivt, at børne- og socialministeren ønsker at sigte mod, at der for effektpuljer efter afprøvningsfasen er dokumenteret effekt for borgerne. Rigsrevisionen vil fortsat følge Børne- og Socialministeriets arbejde med at vurdere effekten af afprøvede borgerrettede metoder.

Gennemsigtighed i forhandlingsoplæg med puljeforslag

11. Statsrevisorerne bemærkede, at Børne- og Socialministeriets forhandlingsoplæg med puljeforslag til satspuljeaftalen kan blive mere gennemsigtigt, så det bedre understøtter prioritering af puljer, der giver viden om effekt.

12. Børne- og socialministeren er enig i, at Folketingets partier skal have det bedst mulige grundlag for at prioritere anvendelsen af midlerne i satspuljen. Derfor udarbejder ministeriet et omfattende materiale til brug for de årlige satspuljeforhandlinger. Ministeren oplyser, at hun vil arbejde videre med at gøre materialet til de kommende års satspuljeforhandlinger endnu mere gennemsigtigt, så det tydeligt fremgår, i hvilken grad initiativerne vil fremme en mere vidensbaseret og virksom indsats på socialområdet.

13. Rigsrevisionen finder det positivt, at børne- og socialministeren vil arbejde for et mere gennemsigtigt forhandlingsoplæg til satspuljeforhandlingerne. Rigsrevisionen vil fortsat følge Børne- og Socialministeriets indsats med at øge gennemsigtigheden af forhandlingsoplægget med puljeforslag.

Lagring af individdata

14. Statsrevisorerne bemærkede, at Børne- og Socialministeriet ikke har levet op til sin strategi om at gemme individdata fra puljerne hos Danmarks Statistik, hvilket vanskeliggør måling af langtidseffekter.

15. Børne- og socialministeren anerkender, at Socialstyrelsen ikke konsekvent har lagret individdata fra afsluttede evalueringer hos Danmarks Statistik, som det var hensigten i Socialstyrelsens evidenspolitik *Viden til Gavn* fra 2013. Socialstyrelsen er ved at rette op på den manglende lagring af data hos Danmarks Statistik. Dette arbejde vil snarest være tilendebragt. Socialstyrelsen vil desuden fremadrettet sikre, at relevante data bliver lagret hos Danmarks Statistik, når der er et lovligt formål hermed. Endelig har Socialstyrelsen ultimo 2017 udarbejdet en dataguide, som beskriver procedurer for, hvordan styrelsen skal sikre valide data i alle relevante projekter fremadrettet.

16. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at børne- og socialministeren har iværksat initiativer for at rette op på manglende lagring af data og forbedre den fremadrettede praksis. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

Systematisk vidensopsamling

17. Statsrevisorerne bemærkede, at Børne- og Socialministeriets vidensopsamling af evalueringresultater på tværs af puljer har været utilstrækkelig. Fx er ministeriets Vidensportal ikke som forudsat opdateret med aktuel viden om, hvad der virker på socialområdet.

Det fremgik også af beretningen, at Børne- og Socialministeriet i en periode på 2 år mellem 2013 og 2015 ophørte med at udarbejde vidensopsamlinger af evalueringresultater på tværs af puljer til satspuljeordførerne.

Endelig fremgik det af beretningen, at Rigsrevisionen fandt eksempler på puljer, der i Vidensportalens vidensnotater stod som igangværende, selv om de var afsluttet for mere end 3 år siden.

18. Børne- og socialministeren anerkender, at der kan være behov for et samlet overblik over evalueringer. Ministeren er enig i, at det er afgørende at formidle viden om virksomme indsatser til kommuner og andre, som skal gennemføre indsatserne med borgerne.

Børne- og socialministeren oplyser, at Socialstyrelsen på sin hjemmeside har etableret et overblik over alle evalueringer på socialområdet, der er gennemført for Børne- og Socialministeriet, som løbende vil blive opdateret. Ministeren oplyser desuden, at satspuljeordførerne ultimo 2017 har modtaget en vidensopsamling af evalueringer, som er gennemført i perioden medio 2016 - november 2017. I vidensopsamlingen beskriver ministeriet bl.a. evalueringens vidensbidrag, og om de politiske mål for evalueringen er opfyldt. I 2016 modtog satspuljeordførerne ligeledes en vidensopsamling af gennemførte evalueringer. Ministeriet vil desuden løbende tilføje ny effektviden til effektbasen i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) på Socialstyrelsens hjemmeside, i det omfang det er relevant.

Børne- og socialministeren oplyser, at Socialstyrelsen har opdateret Vidensportalen, så der ikke længere fremgår forældede oplysninger om evalueringer. Samtidig oplyser ministeren, at oplysningerne på Vidensportalen er baseret på en systematisk gennemgang af international og national forskning og litteratur. Viden på Vidensportalen er således ikke begrænset til evalueringer og undersøgelser, som Børne- og Socialministeriet selv har igangsat. Viden formidles på Vidensportalen i en fagligt udvalgt, fortolket og formidlet form, så brugerne ikke selv skal navigere i de mange og ofte svært tilgængelige evaluerings- og forskningsrapporter, som ikke nødvendigvis har enslydende resultater. Brugere af Vidensportalen har udtrykt stor tilfredshed med, at Vidensportalen kort og præcist formidler relevant viden på et højt fagligt niveau. Den systematiske tilgang til formidling af viden på Vidensportalen betyder, at der ved opdatering af oplysninger på Vidensportalen skal gennemføres et kvalificeringsarbejde, og at dette sker hvert 3. år for hver målgruppe. Ministeren oplyser, at systematikken for formidling af viden på Vidensportalen og systematikken for opdatering af denne viden nu fremgår endnu tydeligere af Vidensportalen.

19. Rigsrevisionen finder det positivt, at børne- og socialministeren har iværksat initiativer for at skabe overblik over egne evalueringer og opdatere Vidensportalen, så den ikke indeholder forældede oplysninger. Rigsrevisionen konstaterer dog samtidig, at ministeren ikke har fundet grund til at ændre den praksis, der har ført til forældede oplysninger på Vidensportalen. Rigsrevisionen anser netop brugernes tilfredshed med den korte og præcise formidling af den nyeste viden på socialområdet som et vigtigt argument for at sikre aktualiteten af viden på Vidensportalen. Rigsrevisionen anser omfattende evalueringer, som Børne- og Socialministeriet selv har finansieret, som en oplagt anledning til at opdatere relevante vidensnotater, i det omfang ministeriet vurderer, at evalueringen har ført til ny viden. Det er derfor Rigsrevisionens opfattelse, at der fortsat eksisterer en risiko for, at Vidensportalen fremadrettet ikke i tilstrækkelig grad formidler den nyeste viden på socialområdet. Rigsrevisionen vil fortsat følge Børne- og Socialministeriets indsats for på systematisk vis at samle viden fra puljeevalueringer, herunder sikre, at Vidensportalen giver aktuel viden om, hvad der virker på socialområdet.